

LIÊN KẾT NHÀ TRƯỜNG - DOANH NGHIỆP TRONG ĐÀO TẠO NGHỀ Ở NƯỚC TA

TS. VÕ THỊ NGỌC LAN

Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật TP. Hồ Chí Minh

1. Đặt vấn đề

Chiến lược phát triển giáo dục 2011-2020 đề ra mục tiêu cụ thể cho giáo dục nghề nghiệp là phấn đấu "Đến năm 2020, các cơ sở giáo dục nghề nghiệp có đủ khả năng tiếp nhận 30% số học sinh tốt nghiệp trung học cơ sở; tỉ lệ lao động qua đào tạo nghề nghiệp và đại học đạt khoảng 70%; tỉ lệ sinh viên tất cả các hệ đào tạo vào khoảng 350 - 400 trên một vạn dân." [5, 9]. Ngoài ra, giáo dục nghề nghiệp còn thực hiện nguyên lý giáo dục ở điều 3 khoản 2 Luật Giáo dục năm 2005: "Hoạt động giáo dục phải được thực hiện theo nguyên lý học đi đôi với hành, giáo dục kết hợp với lao động sản xuất, lý luận gắn liền với thực tiễn, giáo dục nhà trường kết hợp với giáo dục gia đình và giáo dục xã hội". [4, 8]

Nhưng có một thực tế không thể phủ nhận là "trong khi các xí nghiệp, các khu chế xuất đang cần hàng vạn công nhân, kỹ thuật viên, kỹ sư, thì vẫn có hàng vạn học sinh, sinh viên tốt nghiệp không tìm được việc làm. Nghịch lí này, một mặt sẽ dẫn đến nguy cơ chúng ta không có đủ đội ngũ lao động kỹ thuật để tiến hành công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, mặt khác, làm cho chất lượng và hiệu quả đào tạo thấp, gây lãng phí lớn cho Nhà nước, cũng như cho xã hội và người học." [2]. Đáng lo ngại là năm 2013, theo khảo sát của Ngân hàng Thế giới đối với 350 doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực sản xuất và dịch vụ, phần lớn các doanh nghiệp phản nàn là họ gặp rất nhiều khó khăn trong công tác tuyển dụng. Có tới 82,9% số lao động chuyên môn, hoặc kỹ năng cao không đáp ứng được những đòi hỏi về kỹ năng của người tuyển dụng lao động [2]. Để xóa bỏ nghịch lí nói trên, theo chúng tôi, một trong những giải pháp mang lại hiệu quả thiết thực là đẩy mạnh sự liên kết đào tạo nghề giữa nhà trường và doanh nghiệp.

2. Khái lược về liên kết đào tạo nghề

Liên kết đào tạo nghề được hiểu là hình thức tổ chức đào tạo trên cơ sở hợp tác, phối hợp giữa nhà trường và doanh nghiệp trong quá trình đào tạo, được tiến hành cả ở trường và ở doanh nghiệp; trường giữ vai trò chủ đạo, doanh nghiệp định hướng mục tiêu, hỗ trợ quá trình đào tạo, đánh giá và kiểm soát chất lượng đào tạo. [6, 8]

Liên kết đào tạo nghề giữa nhà trường và doanh nghiệp là một mô hình đào tạo đem lại hiệu quả cao mà nhiều nước trên thế giới đã áp dụng như Hàn Quốc, Nhật, Mỹ, Pháp, Úc,... Hiện nay có rất nhiều mô hình liên kết đào tạo nghề giữa nhà trường và doanh nghiệp có hiệu quả như mô hình đào tạo tại nơi làm việc ở Úc và Nhật; mô hình đào tạo luân phiên ở Pháp; ... đặc biệt là mô hình đào tạo nghề kép ở Cộng hòa Liên bang Đức. [6, 15- 25]

Ở nước ta, liên kết đào tạo nghề giữa nhà trường và doanh nghiệp cũng được các nhà khoa học khẳng định là mang lại lợi ích to lớn, trong đó, đáng chú ý là quan điểm của GS. TSKH. Nguyễn Minh Đường về lợi ích cụ thể cho bốn bên tham gia liên kết:

Đối với nhà trường: sử dụng được các thiết bị hiện đại của sản xuất, những thiết bị đắt tiền mà nhà trường không thể có để học sinh thực hành; đội ngũ giáo viên được tiếp cận với công nghệ và phương tiện sản xuất hiện đại; huy động được những kỹ sư, công nhân giỏi trong sản xuất tham gia giảng dạy để nâng cao chất lượng đào tạo; có sự hỗ trợ của doanh nghiệp về kinh phí đào tạo.

Đối với doanh nghiệp: có cơ hội để theo dõi và tuyển chọn được những học sinh, sinh viên giỏi, có năng lực thực tế phù hợp với yêu cầu của mình; có một lực lượng lao động phụ là học sinh, sinh viên thực tập tại doanh nghiệp, tiền công rẻ để thực hiện những nhiệm vụ sản xuất phù hợp.

Đối với người học: được học với những công nhân kỹ thuật, kỹ sư có nhiều kinh nghiệm thực tiễn trong sản xuất, với những phương tiện, thiết bị hiện đại, giúp người học nhanh chóng hình thành được những kỹ năng cần thiết phù hợp với yêu cầu của sản xuất, cũng như rèn luyện tác phong công nghiệp và đạo đức nghề nghiệp; có nhiều cơ hội để tìm được việc làm sau khi tốt nghiệp; nếu có việc làm, sẽ sớm thích ứng với công việc, không cần phải bồi dưỡng hoặc đào tạo lại.

Đối với Nhà nước: chất lượng và hiệu quả của hệ thống đào tạo được nâng cao, có đội ngũ nhân lực đáp ứng được nhu cầu của sản xuất để công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, giảm thiểu đội ngũ nhân lực đã qua đào tạo bị thất nghiệp và tránh được lãng phí to lớn về đầu tư cho đào tạo". [2]

3. Thực trạng liên kết đào tạo nghề với doanh nghiệp ở Việt Nam

Trong những năm gần đây, nhiều trường nghề đã thực hiện liên kết đào tạo nghề với doanh nghiệp như: Trường Trung cấp Kinh tế - Kỹ thuật Bắc Thăng Long, Trường Cao đẳng nghề Hải Dương, Trường Cao đẳng nghề mỏ Hồng Cẩm, Trường Trung cấp nghề Kỹ thuật Công nghệ Hùng Vương, Trường Cao đẳng nghề Việt Nam - Singapore, Trường Cao đẳng Công nghệ Thủ Đức, ... Sự liên kết dưới hình thức tổ chức cho học sinh, sinh viên thực tập tốt nghiệp ở các doanh nghiệp, thiết kế các chương trình đào tạo nghề ngắn hạn, ký kết tiếp nhận học sinh, sinh viên sau khi tốt nghiệp... đã mang lại hiệu quả đáng khích lệ.

Sự liên kết giữa các trung tâm hướng nghiệp dạy nghề với doanh nghiệp được thực hiện ngày càng nhiều từ khi triển khai đề án 1956 "Đào tạo nghề cho lao động nông thôn đến năm 2020".

Ở thành phố HCM, sự liên kết đào tạo nghề giữa Trường Trung cấp nghề Kỹ thuật Công nghệ Hùng Vương và doanh nghiệp đã thu được nhiều kết quả khả quan. Nhà trường đã thiết lập mối quan hệ với hơn 500 doanh nghiệp có uy tín trên mọi lĩnh vực kinh tế - xã hội. Các doanh nghiệp liên kết đào tạo với trường như: Công ty sữa Việt Nam, Công ty Unilever Việt Nam, Pepsi Co, Công ty điện lạnh REE, Nhà máy Bia Sài Gòn, Công ty thép niêm Nam, Trung tâm mua sắm Nguyễn Kim, Viettel... Các loại hình liên kết theo mô hình đào tạo này rất phong phú như: Đào tạo mới theo yêu cầu của doanh nghiệp; đào tạo bổ sung kỹ năng nghề - kiến thức nghề; đào tạo xác định nâng bậc thợ; tổ chức đánh giá kỹ năng theo chuẩn của Tổng cục Dạy nghề với nhiều hình thức đào tạo tập trung tại trường, đào tạo tại cơ sở; phối hợp cả hai hình thức giảng dạy lý thuyết tại trường và thực hành tại cơ sở. Bên cạnh đó, nhà trường luôn điều chỉnh chương trình môn học và chương trình đào tạo trên cơ sở giáo viên khảo sát công nghệ sản xuất và thu thập ý kiến đóng góp tại các doanh nghiệp. Các chuyên gia kỹ thuật của các doanh nghiệp được tham gia giảng dạy một số chuyên đề thích hợp ở trường. Kết quả chứng minh cho sự liên kết này là từ năm 2008 đến nay có 75% học sinh sau khi thực tập tốt nghiệp được nhận làm việc tại doanh nghiệp. Gần đây nhất, từ năm học 2013-2014, nhà trường thử nghiệm mô hình liên kết đào tạo nghề giữa trường và doanh nghiệp nghề sửa chữa máy tính với hình thức tổ chức đào tạo như sau:

- Các môn học, module cơ sở được tổ chức dạy học tại trường;

- Kiến thức chuyên ngành được giảng dạy tích hợp tại trường;

- Thực hành nghề được tổ chức dạy học ở doanh nghiệp. [3]

Những gì Trường Trung cấp Nghề Hùng Vương đã làm được phần nào chứng minh sự thành công của liên kết đào tạo nghề giữa nhà trường và doanh nghiệp. Xem xét trên góc độ lí luận, việc thực hiện liên kết này đã mang dáng dấp của Mô hình đào tạo nghề kép của Cộng hòa Liên bang Đức. Chẳng hạn, việc phân chia 2 nơi đào tạo ở doanh nghiệp và nhà trường, song mối liên kết này chưa chỉ ra được bên tham gia liên kết nào chịu trách nhiệm về tài chính, chương trình đào tạo, đội ngũ đào tạo...

Như vậy, việc liên kết đào tạo nghề giữa nhà trường và doanh nghiệp đã được thực hiện ở Việt Nam và thu được kết quả đáng khích lệ. Học sinh, sinh viên có cơ hội tiếp cận thực tiễn nghề, từ đó, tác động đến thái độ của các em, đến học tập và làm việc với nghề mình đang học sau này. Nhà trường đã giải quyết được bài toán về tài chính đầu tư trang thiết bị, quy trình công nghệ tiên tiến...cũng như tỉ lệ học sinh, sinh viên sau khi tốt nghiệp có việc làm theo đúng chuyên ngành đào tạo ngày một nâng cao. Doanh nghiệp không phải hao tốn về thời gian và tiền của chi phí cho đào tạo lại. Xã hội ngày càng ổn định về kinh tế và xã hội, cuộc sống của nhân dân được nâng cao.

4. Một số giải pháp tăng cường mối liên kết đào tạo nghề giữa nhà trường và doanh nghiệp

Từ thực trạng liên kết đào tạo nghề giữa nhà trường và doanh nghiệp ở nước ta, kết hợp với lí luận và thực tiễn nước ngoài qua mô hình đào tạo nghề ở Úc, Nhật, Pháp, đặc biệt là Cộng hòa Liên bang Đức, chúng tôi xin đề xuất một số giải pháp sau:

4.1. Nâng cao nhận thức cho cán bộ quản lí trường học và đặc biệt cho cán bộ quản lí doanh nghiệp rằng liên kết đào tạo nghề giữa nhà trường và doanh nghiệp là động lực chính để thúc đẩy phát triển kinh tế và xã hội.

4.2. Bổ sung vào "Điều 9" Nghĩa vụ của doanh nghiệp" Luật Doanh nghiệp về nghĩa vụ của doanh nghiệp là liên kết đào tạo nghề với các trường nghề, trường trung cấp nghề, cao đẳng nghề và đại học.

4.3. Nâng cao nhận thức về tầm quan trọng, lợi ích và trách nhiệm của việc liên kết đào tạo nghề cũng như thực hiện trọng trách trong việc liên kết đào tạo nghề với các trường về nguồn lực và vật lực ở các doanh nghiệp.

4.4. Nghiên cứu và phân tích các mô hình liên kết đào tạo trong và ngoài nước để tìm ra mô hình liên kết đào tạo nghề phù hợp với điều kiện đào tạo và nền kinh tế ở Việt Nam.

4.5. Thống nhất chương trình đào tạo, nội dung đào tạo và kế hoạch đào tạo trong từng học kì, cũng như phân chia thực hiện công việc cụ thể cho nhà trường và doanh nghiệp.

Các giải pháp này đều có mối liên hệ, hỗ trợ, bổ sung lẫn nhau trong quá trình thực hiện liên kết đào tạo nghề giữa nhà trường và doanh nghiệp. Song trong đó, giải pháp 1 là giải pháp quan trọng nhất và được thực hiện khởi đầu, sau đó là các giải pháp 2, 3...

5. Kết luận

Có thể khẳng định rằng, liên kết đào tạo nghề giữa nhà trường và doanh nghiệp đem lại lợi ích thiết thực cho người học, cơ sở đào tạo, doanh nghiệp và toàn xã hội, nhất là, trong bối cảnh Việt Nam mới gia nhập WTO với thách thức lớn về sự mất cân đối cơ cấu lao động cũng như thiếu hụt lực lượng lao động đã qua đào tạo nghề. Liên kết này dựa trên quy luật kinh tế về quan hệ cung - cầu và bảo đảm hài hòa lợi ích Nhà nước, cũng như lợi ích của mỗi bên tham gia liên kết. Như vậy, thực hiện tốt liên kết đào tạo nghề giữa nhà trường và doanh nghiệp sẽ thực sự góp phần "đổi mới căn bản và toàn diện" đối với giáo dục nghề nghiệp. Để mối liên kết đào tạo này được thực hiện và thành công, cần có sự hỗ trợ đồng bộ của Nhà nước, các bộ, ngành và sự đồng tâm hợp lực giữa doanh nghiệp và các cơ sở đào tạo.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đảng Cộng sản Việt Nam, (2011), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.

2. Nguyễn Minh Đường (2014), *Cần thiết lập mối quan hệ giữa nhà trường với doanh nghiệp*, Tạp chí Cộng sản, <http://www.tapchicongsan.org.vn/Home/Viet-nam-tren-duong-doi-moi/2014/25351/Can-thiet-lap-moi-quan-he-giua-nha-truong-voi-doanh-nghiep.aspx>

3. Võ Thị Bích Hạnh (3. 2014), *Thực trạng và kinh nghiệm liên kết đào tạo giữa doanh nghiệp và trường trung cấp nghề*, Hội thảo "Giáo dục nghề nghiệp Việt Nam trước yêu cầu đổi mới căn bản & toàn diện", Viện Sư phạm Kỹ thuật, Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật TP. Hồ Chí Minh.

4. Luật Giáo dục (2005), NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.

5. Thủ tướng Chính phủ, (2012), *Quyết định phê duyệt "Chiến lược phát triển giáo dục 2011-2020"*, số 711/QĐ-TTg ngày 13 tháng 6 năm 2012.

6. Nguyễn Thị Ngọc Xuân (2009), *Giải pháp liên kết đào tạo hiệu quả giữa Trường đại học Trà Vinh với doanh nghiệp*, Luận văn Thạc sĩ, Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật TP. Hồ Chí Minh.

7. Axmann u.a.(2002), *Betrifft Sozialkunde/Wirtschaftslehre*. Kieser Verlag Neusäß.

8. Cortina, Kai, u.a. (2003), *Das Bildungswesen der Bundesrepublik Deutschland*, Reinbek bei Hamburg Rowolt TV.

9. Herbert Baumann u.a. (1989), *Wirtschaftslehre für berufsbildende Schulen in Rheinland- Pfalz*, Stam-Verlag Köln München.

SUMMARY

To achieve the object: "By 2020, our country education is renewed basically and totally..," the author put forward one of the best effective solutions is: trained linking between colleges and trade. This article focuses on presenting associating vocational training in summary, emphasizing on this model in some countries: Australia, Japan, France, the Federal Republic of Germany. Continuing, putting forward solutions in order to enhance the uniting vocational training between college and business.

PHÂN TÍCH CÁCH GIẢI MỘT SỐ BÀI TẬP... (Tiếp theo trang 29)

nào?, NXB Giáo dục.

3. Trần Đình Châu, Đặng Thị Thu Thủy (2011), *Thiết kế bản đồ tư duy dạy - học môn Toán*, NXB Giáo dục Việt Nam.

SUMMARY

Maths solving plays an important role in learning and in life, this is a basic method to help thinking. However, many students still have difficulties in Analysis homework, one of the reasons is they did

not analyze the effective solving steps. The article summarizes general solutions to deal Maths exercises, including: to know about exercise title; to find out ways to problem solving, to present the solutions; and to deeply understand the solution. The author also presents several specific examples to analyse the Analysis solving in order to provoke students' thought, help them to remember for a long time and know how to apply into the similar case.